

A szerkesztő lakása:

Rimaszombat, Deák Ferencz-ut. 12. sz. Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés.

B-lyegtelen levelet nem fogadunk el.
Kéziratot nem adunk vissza.

Az előfizetés díja:

Egész évre . . . . . 4 frt.
Fél évre . . . . . 2 frt.
Negyedévre . . . . . 1 frt.
Egyes szám ára 10 kr.

GÖMÖR-KISHONT.

VEGYES TARTALMU HETILAP.

„GÖMÖR-KISHONT T. E. VÁRMEGYE HIVATALOS ÉRTESSÍTŐJE.”

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Kiadó-hivatal:

Rimaszombat, Ujváros-utca 8. szám alatt (Tóthy-féle házban)
R Vozáry Gyula tanárnál. — Ide intézendők a kiadóhivatalt illető előfizetés, hirdetés, nyiltér és egyéb felszólalások.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petisors térfogata . . . . . 6 kr.
Bélyegdíj minden beiktatás után . . . . . 30 kr.

Nyiltér:

Egy sor . . . . . 20 kr.

Előfizetést elfogad a „Gömör-Kishont” kiadóhivatala Rimaszombat Ujváros utca Tóthy-féle házban, nem különben minden hazai postahivatal.

Az előfizetés legezelszerűben posta-utalvány uján eszközölhető. — **Hirdetést** csak a kiadóhivatal vesz fel.

Előfizetési felhívás.

Tizenegy esztendő múlt fekszik mögöttünk. Az ember életében még a mi viszonyaink között sem nevezhető nagy időnek, de egy anyagi gondok közt küzdő vállalat bizonytalan tartamu fenállásában tizenegy esztendő több, mint a mennyi elég a megpróbáltatásra, hogy ezalatt erejét és életképességét bebizonyíthassa. Ilyen vállalatnak tekinthető lapunk, mely minden anyagi czélok nélkül, csupán a magasabb eszmék szolgálatát tartva szem előtt, a közjóért nemesen buzgólkodó egyének támogatása mellett az élbe tornyosuló nehézségek felett diadalt ült, végre megvénk társadalmában elfoglalta azt a helyet, mely ugy az általa képviselt eszmék folytán, mind központi helyzeténél fogva méltán megilleti.

Nem követünk el tehát szerénységet, midőn kimondjuk, hogy lapunk közszükségletet képez mindazok előtt, kik a társadalmi élet mozgalmában részt vesznek, vagy azokat élénk figyelemmel kísérik.

Programmul szolgálhat jövőre is évtizedes multunk, melynek jelszava volt: minden irányban a közügy szolgálata. E jelszó mellett hisszük, hogy olvasó közönségünk jövőre is fog támogatni s ezt annyival inkább hangsúlyozzuk, hogy vállalatunknak az anyagi előny nem czélja s csupán erkölcsi indokok vezéreinek arra, hogy lapunkat minden más érdek kizárásával jövőre is fentartsuk.

Lapunk ára **negyedévenként** csupán **egy forint**. Tehát a provinciális lapok közt is a legolcsóbbak közé tartozik. Ez olcsóság lehetővé teszi azt, hogy még a szerényebb viszonyok között élő egyének is előfizessenek egy oly heti lapra, melyből időről-időre ugy a megyei közállapotokról, mint a nagyvilág érdekesebb momentumairól tudomást szerezhetnek.

Ez előfizetési felhívásunk kapcsán ajánljuk lapunkat olvasóink nagybecsű pártfogásába.

A „Gömör-Kishont” szerkesztősége és kiadóhivatala.

Falusi bajok.

Városunktól nem messze van egy tősgyökeres magyar község, mely derék papja és tanítója vezetése alatt már-már oda jutott, hogy egy előretörő magyar falu ideálja lehessen. Van a pædagogiai követelményeknek teljesen megfelelő iskolája, van énekkara, olvasó-egyesülete, mely csupa földművelő tagokból áll, utcai csinosak, rendezettek, portái tiszták s lakóit majd felveti a munka és szorgalom. E derék község vezetői most azon fáradoznak, hogy a nép legalsóbb állású és gondolkodásu rétegeit is megnyerjék anynyira, — a mennyire az általános kulturának, s távol tartásuk a koresmától és más erkölcsrontó mulató helyektől.

Van szomszédunkban egy másik község is, mely szintén tősgyökeres magyar lakosságú s ezekről is elmondhatjuk, hogy alapjában véve jóra való derék nép. Csak szokásait nom tudja levetkezni. Pedig szokásai között vannak olyanok is, melyek ma holnap koldusbotra juttathatják az egész falunak színe-javát.

E szokásaikban jelszavuk: apám is ugy tett, én is ugy teszek.

Ha a fiatal házaspárt gyermekkel áldja meg az ég: a keresztelő lakomán ott van az egész falu. — A halotti tor, minden szükséges temetési költségek leszámitásával gyakran annyiba kerül, hogy a szegény ember a költségeket nem bírván, még adósságba keveredik, nem is számítva a menyekzői lagzikát, melyek szokás szerint három napig tartanak, s ez idő alatt az egész falu apraja-nagyja az örömszülők keresményét fogyasztja. Hallottunk esetet arra, hogy egy rendezett viszonyok között élő jómódu gazda vagyonát, ugyanazon évben előforduló keresztelő, temetés és esküvő teljesen elemészttette s a csinos portán megütötték a dobot.

Szomorú állapotok ezek, de segíteni alig lehet rajta. Földművelő embernek is megvan a maga ambíciója, s e szokásaiban nemesak ősei nyomdokain halad, hanem utánozza a nálánál tehetősebbet. Ha nem bírja: ott van a váltó s egy-két év alatt a vagyónak vége van.

Nem nevezzük meg a községet, mert ilyen

község sok van, s a mit egyről elmondunk, jóformán elmondhatjuk a többről is.

E szokások mindenike ellen tehetnénk többkevesebb kifogást, mert akár öröm, akár bánat éri az embert, önmagát tönkrejuttatni botorság. Mindemellert elismerjük, hogy vannak az embernek oly családi örömei, melyek némileg indokoltá teszik azt, hogy érzelmeinek árában részeltesse jó ismerőseit és barátait, de nagyobb vagyoni veszteség árán józan értelmű ember nem mulat. A tor azonban csak az ősi felfogás szerint volt örömmű, mikor azt tartották, hogy a megboldogult egy jobb hazába költözik e siralom völgyéből, megszabadulva minden földi kintől és bajtól. De a mai kor érzése e tekintetben is kispallérozódtott; a halál sebet hagy az élők szívében, melyet nem a bor és pálinka, nem az elbutított értelem mámora, hanem az idő gyógyíthat be.

Valóban esodálatos, hogy népünknel, mely a civilizatio terén oly óriási lépésekkel halad előre, ez ősi rosz felfogáson alapuló szokás még mindig tartja magát. Jóformán be sem várják, hogy a halott sirja fel legyen hantolva, összegyűlnek a halottas háznál, nem tekintve a gyászban maradtak szomorú állapotára, megkezdik az evést-ivást, mely a legtöbb esetben duhajkodássá és dorbézolássá fajul. Durva lábbal tiprása ez a legszentebb érzelmenek a szeretetnek, mely népünk műveltségéből roppant sokat von le.

Ennélfogva nagy feladat vár a nép lelki és erkölcsi vezetőire minden oly községben, melyben e falusi bajok emésztek el a szegény nép vagyónát. A szószék és iskola, honnan minden kulturális mozgalom kiindul, legyen e tekintetben is a vezér. Nem állítunk fel példát arra, hogy egyik községet a másik rovására dicsérik vagy gáncsoljuk, s azt is tudjuk, hogy a papok és tanítók törvényszabta kötelességükön felül is megtesznek annyit a mennyit a viszonyok között tehetnek, de rosszul esik hallanunk, hogy egyik vagy másik községbe karácsonyi vagy újévi ajándékképpen bekopogtat a végrehajtó s ép azért utaltunk azokra a falusi bajokra, melyeket időfolytán mégis orvosolni lehetne.

T Á R C Z A.**Ó év éjszakáján...**

Sötét, kietlen éjszakán
Mélységes éjelen.
Megdobban a föld, feldobog
Hideg érzekbe lenn.

Megdobban és benépesül
A völgy, halom, tető.
Megnnyilának a sirok, a
Múlt, e nagy temető.

Felkelnek az árnyak, az éj
S a multak árnyai.
A néma esendben suttogást
Kelő neszt hallani

Htt is, ott is egy-egy alak,
Lebbenve titkosan.
Mint bolygó szellem, éji rém
Jön, támad, elshuhan.

Titok borong az árnyakon,
A neszt, népes magány
Valami vonzó, bűvölő
Varázst visel magán.

Varázst, mely izgat, benne köny,
Mosoly, vágy, szenvedély,
Fenséggel párosulva, ah
Ez éj Szilveszter éj.

Haldoklik az év, könnyet olt
Könnymet fakaszt törül
Halála, kórágját holott
Százak veszik körül.

Kiknek az év, az elfutó,
Örömet, bánatot
Adván, emléke fenn maradt,
El, szívökig hatott.

Átok, áldás, az ajkakon
Haikán s zajongva kel,
Villámsugárt a haldokló
Felé, száz szem lövell.

Gyászfátyolos nő lép elő,
Meglöbben fátyla,
Fájón susogva hangzik el
Panasza, sóhaja.

Szeme félig lezárva, míg
Megtört tekintetén
Könyekbe furdott remegő
Halavány gyöngye fény.

Testvért, apát, gyermekeket
Férjet vesztett el; óh
Mily szép az élet álma, mily
Keserű a való.

A sir olyan hideg, rideg,
Vak éj borul fölé.
Átkot könyörgve int keze
A haldokló felé.

Aztán tovább, ismét tovább,
Egy röpké percz ha tőlt,
Uj kép megint, a látomány
Uj új alakot őlt.

A nő után a férj, s apa,
Fájó bus könny remeg
Szemébe, a kórágý elé
Míg lassan közeleg.

Vonásain mélyen vésve be
Az égő fájlakom
Néma tanuja odakint
Az a bus siralom.

Boldog volt, lelke ittasult
Boldogsággal tele,
Kegyét a jó sors gazdagon
Érezte véle.

Nap napra új öröm, remény,
Holott év évre mult,
Kéblére hű angyal, szelíd
Nő és gyermek simult.

Ekkor, ... óh bus emlékezet
Emészto gondolat:
Rövid percz dult fel éveket,
A hű nő hant alatt.

Boldogság, hit, öröm, remény,
Gyász szemfedő fedez
Mindent. — huayó, haldokló év
Mind a te műved ez.

Óh tart-e még? óh van-e még?
Van! — az árny a boru
Továbbra hat, a nő után
A gyermek, fia.

Szülei büszkesége, ah
Hogy nemd hiába kért
Esdett a sors sajtot apa
A büszke életért!

Elhervadt a virág, rohant
Átzugott a vihar,
S földön a lomb — virágos ág,
Letörte szárnyával.

De el, el e képekkel, el!
Könny átok érje bár.
Halottait a néma sir
Nem adja vissza már...

Ősz agg közelg, vállára le
Dús hajhullám omol,
Fehér hullám, arczán szelíd
Megnnyugrás honol.

Egy édes vágy, lelkebe udy
Végsőnek fenn maradt.
Pihenni mélyen mélyebb,
Pihenni hant alatt.

Még egyszer a népszámlálásról.

Mire soraim napvilágot látnak, új év lesz s ország-
szerte megkezdődik a népszámlálás. — Nagyonfontosság-
nak érzetétől áthatva és e lap legutóbbi számában meg-
jelent „Népszámlálás” című vezércikk által serkentve,
írom e sorokat s teszem meg az ügy érdekében szerény
észrevételeimet, bár jobban szerettem volna, ha ebben
más valaki és hamarabb előzött volna meg.

Azon községben, honnét e sorokat írom, én vagyok
megbíva a népszámlálással. — A megbízatást elfogad-
tam, mert a hazafias munkától, a mennyiben erőm en-
gedi, irtózni soha nem tudok. Mint számláló ügynök előtt
fekszik tehát a megyebeli községek és városok csoport-
osítását, az épületek számát, a községek és városok nyelvi
állapotát, a számláló ügynökök és felügyelő tagok neveit
magában foglaló lajstrom.

Ebben főképen két dolog tűnik fel előttem.

Ugyanis Rozsnyóról az áll, hogy ez magyar-tót vá-
ros. Nem vagyok rozsnói ember de gömörmezei igen,
a hol, ugy hiszem, a hivatalos korrektséget és pontossá-
got szeretik, de azt még sem értem, hogy egy magyar
város, milyen Rozsnyó városa, miért van a lajstromban
magyar-tótnak feltüntetve, nyelvi jellegére nézve Nagy-
Rőcze vagy Jolsva városok mellé s Rimaszombat alá he-
lyezve? Még akkor sem értem, ha Rozsnyónak néhány
tót ajku lakosa volna is. Csak az igazság mellett beszél-
lek, t. i. hogy ha Rimaszombat magyar város, Rozsnyó
szerintem semmivel sem magyartalanabb.

Ellenkezőleg a rimaszócsi járás néhány tót ajku
községéről, melynek Gesztes, Bugyikfalva, Derenacsény és
Meleghogy az áll, hogy ezek lakosainak anyanyelve ma-
gyar. — Ezek tótok, amár jó részök beszél magyarul.
Az ilyen kimutatás szerintem hibás, s bár a hiba ese-
kélynek látszik is, de jelentőséggel bír. — Ha ezekben
a községekben ugyanis megtörténik a számlálás, nagyon
feltűnő lehet, hogy ezen — lajstrom szerint magyar —
községek lakosai miért tótosodtak el oly gyorsan, mert
kétségtől, hogy a nagy többség, egy-kettő kivételével,
az egész lakosság tót ajkunak fogja vallani magát Saj-
nos, hogy a balogvolgyi magyar közm. kör, a melynek
területéhez ezen községek tartozának, még mindig al-
szik, télenkedik s nem működik oly gyorsan, hogy e
községeket január 1-ig vagy 10-ig megmagyarosítsa,
mely esetben volna értelme a mostanáig tót községek
„magyar nyelvű” jellegének, ugy a mint a lajstromban
szerepel. Elismerjük, hogy az említett hibák tévedésből
esuszhattak be, de ilyen nagyfotosságu ügyben nagy hi-
ba a tévedés.

Másik észrevétele a népszámlálás keresztülvitelé-
nek egyöntetűségére vonatkozik. Ugyanis a számláló ür-
lapokon levő kérdő rovatok közt vannak olyanok, melyek
nem egy közönséges falusi embernek, hanem értelmes és
művelt embereknek is nagy fejtörést okozhatnak, hogy
miként töltse ki azokat leghelyesebben, mit feleljen azok-
ra, a mennyiben igen alkalmasak többféle felfogás és vé-
leményre. — Egyszerű falusi népnek tulnyomó része meg-
épen sehogy sem fogja tudni kitölteni azokat, legfeljebb
elrontja az űrlapokat. — Faluhelyen tehát a számláló
ügynököknek lesz dolguk ezekkel is.

Igy va-yunk a házi gyűjtő ivekkel, melyek még
többféle felfogásra és magyarázatra adnak alkalmat. Az
ide vonatkozó utasítások pedig valóságos lezcke, melyet
az iskolából régen kikerült számláló ügynököknek jól be-
kell magolni, ha jól és pontosan akarják megoldani fel-
adatukat, de még így sem lehet minden rovatnál bizto-
san eligazítani, mert meg van ugyan az utasítás, de nincs
meg az utbaigazítás és kellő magyarázat.

Mivel nem minden ember Baross minister vagy Kö-
rössy, akik legjobban értik az egyes rovatok intenczióit,
mindenesetre helyes és szükséges dolog lett volna, ha er-
re nézve nálunk is ugy, mint a fővárosban vagy más he-
lyeken is szakszerű előadások tartattak, az ügynökök ha-
tározottan felvilágosítottak, határozott megállapodások tétet-
tek volna arra nézve, hogy és miként kell érteni minden
rovatot?

Meglehet ugyan hogy e czélnak megfelelőek volna
az olyan értekezletek is, melyek decz. 22-én Feleden tar-
tatott, esakhogy akkor ám ne beszéljen minden ember egy-
szerre, hogy senki ne értse egymást, hanem fejenként
fejezze ki mindenki felfogását és véleményét, a többség
véleménye aztán összegeztessék s ha helyes, fogadtassék el.

Aludni álmodt, végtelent,
Mely mindörökké tart,
Ah! ő reá a temető
Ohajtott békepart.

De el, el e képekkel, el!
Nem csak levélt szakaszt
Lombot tép a futó idő,
Virágot is fakaszt.

Örömet is hozott az év.
Nem csak bút, bánatot.
Kezébe vessző, és kenyér,
Sujtott, emelt, hatott.

Adott sebet, ezernyi kínt,
Itt zaklatott, gyötört,
Amott dusan árasztta szebb
Boldogságot gyönyört.

Hallga! hallga! mi hang kel, a
Vak éjbe esendesen?
Kondul az óra, sirba lenn
A nagy halott pihen.

Eltűnnek az árnyak, kihalt
Lesz, s néma mint előbb
A temető, — eloszlik az
Éj, a napfény előtt.

* * *
Felébredék, — ablakomon
Hajnalfény reszketett.
Sugárt a téli tájra új
Kelő nap szórt, vetett.

Sugár özönbe fürde kint
A völgy, halom, tető,
Harang esendült a légen át
Új évet hirdető.

Borsody Béla.

De ha mindenki most a szerint fogja csinálni a népszám-
lálást, a hány felfogás és vélemény nyilvánult Feleden,
kötvő hiszem, hogy az egyöntetűségből volna valami. En
legalább nem tudom, mi volt ott a megállapodás, mert
valamennyi szónokolt — egyszerre

Hogy kellő felvilágosítások hiányában azután ki
fogja viselni a költségeket, ha esetleg valamely ügynök
nem jól fogván fel a dolgot, rosszul csinálja a népszám-
lálást, bizony nem tudhatom. — Nem gondolom, hogy az
igyekező és lelkiismeretes ügynökök, a ki különben hivat-
va van a nagy és terhes feladatot „hazafias kötelesség-
ből” és „ingyen” teljesíteni, ilyen esetben méltán és
igazságosan terhelhetné a költséget.

Különb az egyöntetű eljárásról tartozik az is, hogy
a népszámlálás a törvény szerint mindenütt jan. 1-től —
10-ig keresztül vitessék, az utasítások szerint mindenütt
a decz. 31-ki éjtéli állapot vételessék, a szükséges számláló
űrlapok már decz. 28-án osztassanak ki s hogy emél fog-
va a nyomtatványokat minden ügynöknek mindenütt leg-
alább decz. 28-ig kellett volna kézbesíteni. S mit tapasztalunk?
Milyen egyöntetűséget, pontosságot? Míg egy-
részt a hrussói körjegyzőségben levő Sztrizs községben a
népszámlálást állítólag még decz. hó 23-án, tehát 9 nap-
pal előbb a mint a törvény rendeli, csinálták meg, 9 nap
alatt még nagy változások fordulhatnak elő; addig azon
községben, honnét e sorokat írom, mai napig, decz. 29-ig
még a szükséges nyomtatványokat sem kaptam meg, hol-
ott már tegnap, decz. 28-án kellett volna kiosztani az űr-
lapokat.

Vége még egy észrevétele van, az ingyenes nép-
számlálás illetőleg. Mindenesetre hazafias kötelesség mun-
kával is áldozni a hazának, de mégis, tekintve a rendki-
vül terhes munkát, mely miatt némelyek talán az idő alatt
más keresetiktől is elesnek, s tekintve, hogy községeink
más dologra is itt-ott el-el költenek s szívesen adnak
meg munkásaiknak a mérsékelt munkadíjat, teszem azt
5 krt fejenként, méltó a munkás a maga jutalmára s
megyei hatóságnak sem fogná tán épen rossz néven venni
ha a számláló ügynökök valami esekélyességgel jutalmaz-
tatnának, a mi bizonyára mindenkinek, de különösen az
amugy is terhes munkát végző s esekély fizetési szegény
tanítóinknak, mint sok helyütt számláló ügynököknek, jól
esnek. De különben is nem egészen igazságos dolog, hogy
a szegény ingyen dolgozzék, éjjel nappal görnyedjen, a
gazdag pedig hazafiasan élvezze nyugalomát — a haza di-
csőségére!

Figyelő.

Szemle.

(Koresolya-reformváros. — Dobsz) karácsony vilájján. — Boldog
új esztendő!)

Ki meri még mondani, hogy Rimaszombat
nem a reformok városa? Alig bocsátja ki az
egyik reform-minister a rendeletet, hogy az is-
kolákat koresolya esarnokkal kell ellátni, nálunk
azon módon keresztül van vive az eszme, még
pedig nem holmi félrendsabályival, hanem tel-
jesen, sőt utánozhatatlanul: csinálunk az utczák-
ból koresolyapályákat. Két-három ujnyi vastag
jégtábla borít némely utczát, melyeken vidám
falusi gaminok sikamlanak végig, esizmával vagy
koresolyával igyekezve simábbra esiszolni a máris
járhatlan utakat.

It. azután lehet szemlélődni és mulatságos
elnézni nagyon, a mint természetes és hajlott alkatu
öreg urak vigyázva lépegetnek, s három mázsás
amazonok karjaiba omlanak a síkos uton; oly-
kor egy-egy lábfezem is előfordul, mosolyra
készítve a többi járókeletet, kik hosszú itt lakás
után már oly ügyességgel járnak az utczák tük-
örén, mint akár egy kötéláncos.

Ide jöjjön a kultuszminister! Itt nemesak a
diákság, de az egész város koresolyázik és pedig
nyílt utczákon. Ha a tél nem enged, végrendelet
és koresolya nélkül ki se lehet majd mozdulni
s tavaszra majd új, megérdemelt nevet adhatunk
a városnak: koresolyaváros . . . Nem is han-
goznék rosszul.

* * *

A szent könyvben meg vagyon írva, hogy
mikor a kis Jézus megszületett: csillagfény tűn-
dökölt, azután esengett, bongott a nyáj kolompja.
sőt égi szózat is hallatszék; de az sehol sínes
megírva, hogy a nagy napot dobszóval ünnepe-
ték volna, mint itt minálunk akarták.

Arról volt szó, hogy az adótarozások fejében
összehirarcsolt ingóságokat egy buzgó végre-
hajtó épen ünnepe szombatján — a szent kará-
cseny vilájján akarta dobszó mellett ellicizáltatni.

„Dicsőség a magasságban . . . egyszer,
kétszer . . . az Istennek, békesség . . . ki ad
többet érte? . . . stb. Milyen szép lett volna ezt
végig hallgatni a szent karácsony előestéjén! Ha-
nem azért mégis jobban esik feljegyezni, hogy
humanus polgármesterünk utját állta az ember-
telenségnek, melynek párját keresztyén államban
alig találhatnánk.

* * *

Különbek békülünk ki. Vége van ennek a
kedves régi, elvénhedt esztendőnek is. Tizenkét
egész hónapon át mindig veszekedni, vagy di-
csérni; keresni a hibát meg az érdemet személy-
válogatás és önérdék nélkül, ez volt a tisztánk,
mely most letelt. Jön helyette más, új, ugyanaz.
Az emberek is, a dolgok is ugyanazok maradnak,
csak figuráik változnak; mi is előlkezdjük a ta-
valyi nótát s így lesz aztán 1891. is —
„patvarba új! Mindössze is csak fejelés.”

Mentségünk legyen a jövő évre is, hogy
„kiknek mindig minden jól van: azok a bölesek

s — bolondok.” — Mi egyik sem vagyunk. —
Boldog ujesztendőt! Civis.

Nőnevelésünk érdekében.

E lapok folyó évi 46-ik számában fejtegettem a nő-
nevelés szükségét; kifejténi iparkodtam, mennyire fontos,
hogy a nő, mint leendő anya, ne csak társadalmi mázzal,
hanem valódi belbecsével bíró műveltséggel bírjon; ki
azt, hogy ezen, a jövőre kiható nagy horderejű czél el-
érésében a felsőbb s polgári leányiskolák tesznek hatal-
mas lépéseket, mutatnak fel eredményeket.

Rimaszombat nemes város megértve a haladó kor
kivánalmait, felállította elemi és polgári leányiskoláját.

Legyen üdvözölve érte!

Nemesebb és hasznosabb intézkedést nem is tehe-
tett volna: ezzel érdemei koszorujába egy örökké zöldelő
ágot kötött; ezzel nemesak önmagának, de közös édes
anyáknak, hazáknak jólétét s virágzását mozdítja elő.
Hiszen a nőnevelés még Európaszerte sem áll azon a
magaslapon, hol állania kellene; különösen pedig nálunk
még sok a tenni való.

A leányiskola felállított, de — mint jelezni bá-
torkodtam — a czél teljes elérése érdekében itt megállá-
podni nem lehet; a hiányokat, minők: 1) a női iparisko-
la, 2) a polgári leányiskolának internátussal való össze-
kötése, 3) a polgári leányiskolához egy 5-ik tanerő al-
kalmazása, 4) az elemi iskolához az 5-ik 6-ik osztály
szervezése, 5) végre az intézetnek a kor kivánalmainak
megfelelő épületben való elhelyezése, — lassan-lassan,
lépésről-lépésre, időről-időre pótolni kell.

Hogy a leányiskola teljesen befejezett egészet ké-
pezzen, hogy czélját elérhesse, a nevelésnél a gyakorla-
tiasság elvét is érvényre kell emelni: azaz a leányokat
nemesak értelmes, de dolgozni tudó nőkké kell képezni:
e czél egy női ipariskola s egy intézeti jó konyha által
érhető el. A legműveltebb nő értékét is végtelenül emeli
az, ha a háztartásban kellő jártassággal bír.

A leányiskolák konyhája felett ma még csak mo-
solygunk; pedig csak az a valódi leányiskola, hol inter-
nátus van, melynek konyhájában egy ügyes szakácsnő s
szakértő tanítónő vezetése mellett a főzés művészetében
is gyakorolják magokat.

A leányiskolák koronája a tanműhely és az intézeti
konyha. Ez utóbbról jövőre bővebben s most legyen sza-
bad a női ipariskolára áttérnem.

Allíttassék a polgári leányiskola mellé (nem fölé)
egy két tanfolyammal bíró ipariskola. Az egyik folyam a
női disz kézimunkát, a másik a fehérnemű s felső ruha-
varrás tanítását ölelje fel, egyuttal — ha a szükség ugy
hozza magával — kenyérkeresetre is képesítsen. A női
ipariskola növendékei legyenek azok, kik 12 éves korukat
betöltötték, másodsorban azok, kik a polgári leányiskolát
befejezték. Epen ezért az intézet ne legyen tisztán kézi-
munkára szorító szakiskola. Legfőbb tárgyát minden-
esetre a háziasszony körébe vágó mindennemű kézimun-
kák önálló elkészítése képezze, de e mellett elhanyagolni
a szívet, lelket, egyoldalúság volna. Ez által meg volna
fosztva a tanfolyam általános nőképző jellegétől.

Az általános műveltséghez tartozó tárgyakat, melyek
a leendő háziasszonynak, feleségnek, anyának okvetlenül
szükségesek, minők a nevelésben, egészségben, háztartás-
ban, konyhakertészet, szépirodalom, háztartási számtan,
mellőzni téves eljárás volna; hetenként legalább 1—1
órában tanítani okvetlen szükséges. De ugyan mennyit is
veszt az a növendék kézimunkai tanulmányából, ki na-
ponként 1 órát lelke nemesítésére fordít? Serdülő, a
fejlődés legfontosabb szakában élő leányoknak nem elég-e
naponként 4—5 órát kézimunkával tölteni?

E czél könnyen el is érhető. A polgári leányiskola
növendékeinek kötelezett tárgya osztávonként heti 3 órá-
ban a kézimunka. Venné át az ipariskolai tanítónő eme
órákat, addig a polgári leányiskola tanerői az ipariskola
növendékeit tanítanák az elméletiekben.

Ily uton haladva, mindenoldalu nevelésben része-
sülnének leányaink; az intézet kettős czélú érte el. Első
sorban művelt, dolgozni tudó leányokat, másodsorban ön-
tudatos, művelt varrónöket nevelne.

Az intézet legyen közös; az intelligentia félrevetne
minden előítéletet, az iparosság pedig a rideg közönyt,
vállvetve támogassák azt.

Fájdalom, a mi iparosaink legnagyobb része ször-
nyet lát minden haladásban, s mint ilyet, csak távolról
nézi, nagyot nevet ily pártolatlanág mellett természetes
tengődésén, ujjong halálán.

Ily gondolkodás mellett haladni nem lehet. A ki
ez óriási léptekkel haladó kor szüleményeit felfogni s
megérteni képtelen, őseink jelenben már meg nem áll-
ható hagyományaihoz ragaszkodik, elmarad, eltörpül.

Áldozni kell tehetségünkhöz mérten. Gyermekünk
kellő nevelése legyen az első legfőbb örökség, melyet
rajuk hagyunk.

A női ipariskola felállítására a helybeli nőegylet
figyelmét bátorítom felhívni: példákat hozhatok fel,
hogy az ilyenmő intézetek felállításával, helyes irányu
vezetésével egyes jótékony négyesületek 2—3 forintos
tandij mellett nemesak hogy tisztességes fizetést adnak
1—2, sőt három tanítónőjüknek, hanem — ide érte a
női ipariskola „kereső műhelye” által teljesített munkák
jövendelmét — még más nemes czélokra is tőkésítettek,
illetve tőkésítenek.

Elemi iskolánk nem befejezett egész, mint mult
czikkemben jelzem, az elemi iskola 5-ik 6-ik osztálya
valamint a polgári leányiskola 1-ső 2-ik osztálya semmi
szin alatt sem pótolhatja, helyettesítheti egymást; a czél
érdekében az elemi iskola 5-ik 6-ik osztályának felállí-
tása, a polgári leányiskolának még egy tanerővel való
ellátása nagyon szükséges.

Hogyan lehetne ezt eszközölni?

Vígig olvasgatni szaklapjainkat figyelemmel kísérnie
leányiskoláink értesítőit, azt tapasztalom, hogy tösgyöke-
res magyar s gazdag alföldi városaink polgári leányiskolái
nagy részben államilag segélyezettek; nem eszközölhetne-e
ki Rimaszombat is egy kis állami segélyt, hiszen polgári
iskolánkban jelentékeny % idegen ajku növendék van?

Végül a mi az intézet jelenlegi elhelyezését illeti,
tagadhatatlan, hogy a czélnak nem teljesen megfelelő;
de más részt tagadhatatlan az is, hogy tekintve az inté-
zet gyors felállítását, az idő rövidségét, másként inté-
zédni teljes lehetetlenség volt. Örömmel jellezhetem az
érelklődő s panaszkodó szülőknek, hogy az iskolaszékben

erős mozgalom indult meg, az intézet lehetősége szerint a jövőben megfelelő egy épületben helyezni el.

Minden kezdet nehéz.
Tisztelt szülők! Nyitva ez ut, melyen haladva, leányaink nevelésében is célt érhetünk. Törjön meg a rideg közöny, mely annyi nemes ezélnak, buzgó, áldozatot nem ismerő törekvésének zátonyul szolgál. Adjuk meg az intézet felállításának is fizetésüket, mely nem egyéb, mint élvezni azon gyümölcsöket, melyeket fáradozásuk érlel meg számunkra!

Értsük meg a haladó kor jelszavát: adjuk meg leányainknak is a kellő nevelést! Simkó Endre.

Helybeli hírek.

Kérelem. Alólirott tisztelettel kéri a lap járatóit, hogy ha netalán hátralekban volnának, szíveskedjenek a még hátralevő összeget mielőbb beküldeni.

Rimaszombat 1891. január 1.

A „Gömör-Kishont” és „Hivatalos Értesítő” kiadóhivatala.

Boldog újévet kívánunk lapunk tisztelt olvasóinak és munkatársainak. Szerencsétlenség továbbra is szíves közreműködésükkel fáradságos, de nemes ezélatu lapunkat. Részünkről mi is törekszünk, hogy ezután is hazafias szellemben intézhessük a köz javára ezéző hivatást s teljes erőnkől leszünk azon, hogy a köznek önzéstelenül szolgáljunk.

Boldog újévet! Akár milyen szép és nemes dolog a jó kívánság, de a szerenese kívánatoknak az a neme, mely az egész egész világon újév reggelén van divatban, a mellett, hogy sok alkalmatlansággal jár, kezd már unalmas is lenni. Mert csupán külső formának, szokáson alapul s igen sok esetben nem a szív érzelméből fakad. Mivel városok lakói e külső formákat lassankint kezdik elhagyni, megtalálván rá a kellő módot is, mi által az újévi jókívánatokban tényleg azok részesülnek, kiknek az élet kevés áldást és szerenest juttatott. Városunkban a gömörmezei magyar közművelődési egyesület rimaszombati köre és a helybeli négyesület közösen boesátottak ki aláírási ívet, melyen a fenti egyesületek javára adandó adományokkal az újévi üdvözlések alól bárki megválthatta magát. A kik ez ívre jegyezték nevüket, egymásnak és jó ismerőseiknek ez uton kívánnak boldog újévet: Bornemisza László 1 frt. Bornemisza Lászlóné 1 frt. Dr. Szabó Samu 1 frt. Dr. Szabó Samuné 1 frt. Molnár József 1 frt. Marton Jánosné 1 frt. Mészáros Bálint 1 frt. Madarassy Dezsóné 1 frt. Madarassy Dezső 1 frt. Reisz Miksáné 1 frt. Dr. Marikovszky István 1 frt. Dr. Löcherer Tamásné 1 frt. Dr. Löcherer Tamás 1 frt. Terhes Pál 1 frt. Hudoba Samu 1 frt. Baksay Józsefné 1 frt. Liszka József 1 frt. Liszka Józsefné 1 frt. Hamaliár Károly 1 frt. Dapsy Józsefné 1 frt. Tibély Zsigmond 1 frt. Stech Kálmán 1 frt. Paczek Emil 1 frt. Özv. Zwicker Ottóné 1 frt. Farkas Abraham 1 frt. Farkas Abrahámné 1 frt. Nagy Ferencz és neje 1 frt. Ujházy Tivadarné 1 frt. Kishonthy Gyula 1 frt. Bronts István 1 frt. Lengyel Samu 1 frt. Tóth József és neje 1 frt. Baksay István és neje 1 frt. Dr. Zehery István és neje 1 frt. Simkó Nándor 1 frt. Kovács Zsigmond és neje 1 frt. Dr. Veres Samu 1 frt. id. Gasko János és neje 1 frt. Kubinyi Andorné 1 frt. Molnár Lajosné 1 frt. Pongrácz Pálné 1 frt. Konyha Géza és neje 1 frt. Balogh Endre és neje 1 frt. Papp Andrásné 1 frt. Kubinyi Bertalanné 1 frt. Szeredinszky Sándor 1 frt. Lukács Gézáné szül. Marton Lenke 1 frt. Hevessy Bertalanné 1 frt. Süteő István 1 frt. Kres József 1 frt. Marton Rudolfné 1 frt. Beliczky 1 frt. Dr. Ráróssy és luga 1 frt. Aldorffler István 1 frt. Bodor István 1 frt. Eckstein Fieskó 1 frt. Szöllösy István és családja 1 frt. Polnis János és neje 1 frt. Dickmann testvérek 1 frt. Török János 1 frt. Özv. Richter Dánielné 1 frt. id. Süteő Istvánné 1 frt. Gellmann Sámuelné 1 frt. Bernáth Gyuláné 1 frt. Kishonthy József 1 frt. Kerekes Dezső 1 frt. Madarász Pál 1 frt. Madarász Pálné 1 frt. Zachar Gusztáv 50 kr. Soós Gyuláné 1 frt. Özv. Czikora Jánosné 1 frt. Palm Nándor 1 frt. Abonyi Pál 1 frt. Kubinyi Aladár 1 frt. Sztaniszlavszky Adolf 1 frt. Institúrisz Endre és neje 1 frt. Kern Adolfné 1 frt. Lőkóvics Lipót 1 frt. Samarjay János 1 frt. Samarjay Jánosné 1 frt. Szontagh Károly és neje 1 frt. Kalla Mihály és neje 1 frt. Rakottyay Danó és neje 1 frt. Juraskó Jakab és neje 1 frt. Jaczkó Pál és neje 1 frt. Gedeon Jánosné 1 frt. Ledniczky Péter és neje 1 frt. Vidovics István 1 frt. Horák H. 1 frt. Rosenauer 1 frt. Szöcs Miklós 1 frt. Medvezky Sándor és neje 1 frt. Dapsy Vilmos 1 frt. Groó Vilmos és neje 1 frt. Fábry János 50 kr. Landau A. 50 kr. Holländer Lajos 1 frt. Weisz Károly és neje 1 frt. Braun Zsigmond 50 kr. Blau Vilmos 50 kr. Gömöri Ede 50 kr. Koziner Vilmos 50 kr. Engel Adolf és neje 1 frt. Dickmann Armin 50 kr. Gottfried Ignác 50 kr. Reisz és Engel 50 kr. Benyo Béla 1 frt. Adam Markusz 50 kr. Sweitzer Dávid 50 kr. Hertsko B. Zsigmond 50 kr. Máriássy László 1 frt. Máriássy Lászlóné 1 frt. Rábel Miklós és neje 1 frt

O-év utolsó napján. habár borzasztó hideg volt, az összes keresztényen felekezettek egyháza megtelek városunkban. Mondja aztán valaki, hogy városunk lakosai a vallásosságban nem buzgólkodók.

A helybeli főgymnásium igazgató választmánya hétfőn délután ülést tartott, melyen megjelent mind a választmány új tagja, Kubinyi Aladár is, a kishonti espreresség nem rég választott főfelügyelője, helyét szép beköszönő beszéddel foglalván el.

Fülep Benjámín rimaszombati községi ténitót egy darab es. és kir. arany tiszteletdíjjal jutalmazta meg a „Sárosataki irodalmi-kör” tankönyv bírálatáért. Gratulálunk az érdemnek!

Kinevezés. A rimaszombati pénzügyigazgató Kovács Istvánt a rimaszombati adóhivatalhoz díjtalan gyakoronokká nevezte ki.

Előleptetések. Az idei decemberi előleptetések szokatlanul nagy lajstromot töltenek meg; az olvasó alig találja meg ismerősei nevét a nagy tömkelegben. **Gymnásiumunk** egykori tanítványai közül tartalékos hadnagyként lettek: Benyó Géza és Záborszky Ist-

ván, kik mindketten a Losonezon állomásozó 25-ik ezred kötelékébe tartoznak.

Szíveszerest. A gömörmezei m. közm. egyesület rimaszombati köre — és nem a lapunk mult számában tévesen említett megyei egyesület — a helybeli négyesülettel karöltve ez év utolsó estéjét a Három rózsza nagy termében szép mulatsággal töltötte el. Az est lefolyásáról azonban az idő rövidsége miatt csak jövő számunkban referálhatunk.

Bál. A helybeli általános ipartestület 1891. január 11-én a Három rózsza nagy termében az iparos tanonciskola javára 60 kros belépti díj mellett zártkörű bált rendez, melyre a meghívókat már szétküldötték.

Jégspórt. Ünnepek előtt pár nappal annyira enyhé volt időjárásunk, hogy a luesok és sár miatt az utcazők alig lehetett járni. Azóta azonban tél apó megemberelte magát s hirtelen oly erős zimankóval lépett föl, minő nálunk ritkán szokott előfordulni. A hőmérő 14—15 fokot mutatott kedden a fagypon alatt. E kedvező időjárás mellett a jégpálya valóságos aczéllá változott át a koreszolyázók nagy öröme, kik naponként nagyobb számmal keresnek élvezetet a tüdő- és láberősítő téli sportban.

A népszámlálás hivatalosan ma kezdődik meg országsszerte; városunkban az előmunkálatok már 28-án kezdődtek el, ekkor hordták szét a számláló ügynökök azokat a lapokat, melyeket az irni és olvasni tudó lakosok maguk töltenek ki. Holnap és holnapután fogják e lapokat összegyűjteni s pár nap alatt tudni fogjuk, hogy vajjon városunk lakossága megüti-e a 6000 lélekszámot, — a mit nagyon óhajtánánk, mert a halálózási arányszám csak is akkor válhat kedvezővé városunkban.

Adakozás. A gömörmezei ifjuság Tompa-szobor egyesületeinek pénztárába beérkezett újabb adakozások a következők: Raksányi Anna 2 frt. Patay Gyuláné ivén: Patay Gyuláné 5 frt. Tomesányi László 5 frt. Bignio Gyula 10 frt. marosvásárhelyi kir. törvényszék 2 frt 10 kr. Csathó János ivén: Csathó János 1 frt. Ványi Gábor 1 frt. br. Nyáry Sándor 10 frt. br. Nyáry Sándorné 10 frt. zilahi ref. gimn. ifjusága 1 frt 80 kr. nagy-kanizsai róm. kath. gymnásium gyakorló isk 30 frt 13 kr. nagy-bányai áll főgimn. ifjusága 17 frt. Marossy Sándor 2 frt. Beresik László 1 frt. Szunter Nándor 1 frt. R. Vozáry Gyula 1 frt. Votiszky Sándor 1 frt. Kisjókai Szakáll Kornélia 1 frt. Debreczeni Bertalan ivén: Debreczeni Bertalan 1 frt. Kun Béla 1 frt. Orlán Rózsza 1 frt. Terhes Johanna 1 frt. E. 1 frt. Összesen 107 frt 03 kr. Az eddig ki-mutatott 133 frt 74 krral együtt: 240 frt 77 kr. Rimaszombat, 1890. decz. 29. Tóth Béla, egyesületi pénztáros

Vármegyei újdonságok.

Királyi adomány. Ö Felsőge a roznói szentferencz-rendi konventnek kétszáz forintot, az ugyanottani ág. hitv. ev. egyházközségnek száz frtot adott.

Uj főispánjelölt. Az utóbbi napokban megyénk főispáni székébe jelöltül gróf Serényi Béla putnoki földbirtokost is többfelé emlegették.

Egy kis számadás. A jánosii ev. ref. egyház méltó örömmel fog mindenkor visszaemlékezni az 1888. és 1890. évekre, mennyiben ez évek folyamán lett a vallásos buzgóságáról, áldozatkészségéről és önzetlen emberbaráti szeretetéről ismeretes Báro Nyári család két szép hajadona az anyaszentegyház önálló tagjává avatva és ezen egyházi nagykorúsításukat az által kívánták emlékeztessé tenni, hogy mindketten nagy értékű ajándékokat tettek az urasztalára. Így nevezetesen Ilona bárónő az urasztali koronára tett egy bordószin nehéz selyem terítőt, melyről köröskörül értékes aranyrojtok függnek, a középtéren pedig művészi kivitelű, betűkkel van aranyfonalakkal kivarva, ez a felirat: Br. Nyáry Ilona confirmatioja emlékeül 1888. apr. 1. — Róza bárónő ez év folyamán adott ugyancsak az urasztalára értékes ajándékokat nevezetesen egy ovál alakú nagy tömör ezüst kenyértálat és egy fehér damask asztalterítőt, melyek mindenkén ez a körüírás olvasható: Br. Nyáry Róza confirmatioja emlékeül 1890. apr. 6. — A kik ily szépen felkészítették az urasztalát ékeskedjenek mindenkor az ur kegyelmével.

Ha'aleset. Gömör Pál Döbsina városának éveken át erőlyes polgármestere ünnep második napján asthmában elhunyt

A nagy-rőcsei műkedvelő társulat. farsang utolsó vasárnapján egy szini előadást készül rendezni.

Megzavart istentisztelet. Megbotránkoztató módon lett Lekenyén a mult karácsonykor az isteni tisztelet megszavarva. — Midőn ugyanis két versszak eléneklése után az ünnepi követ a szószékre lépett, Ludmann József, lekenyei paraszt gazda, ki a szent ünnep tiszteletére nyilván a kellőnél többet vett be a joból — torka szakadtól oda kiáltott a könyörgést megkezdő légátusnak, hogy szí le no onnan, még énekelni akarok, s nyomban falrázkódtató ordításban tört ki, mit a többiek elhallgattatni akarván, szintén lármázni kezdtek, mi által valóságos koresmai jelenetet idéztek elő. Az ezen szokatlan jelenet által meglepett követ megszügyentülve lépett le a szószékről s a lármázónak engedve, még egy versszakot énekelte el s csak azután végezte be a szokásos isteni tiszteletet. — A lármázó hőst, kinek különben ez nem első próbája — a presbiterium 5 frt, a templom javára eső pénzbüntetésre ítélte.

Mult lapban közölt „Tűz Nagy-Rőczen” című újdonságunkra vonatkozólag ottani rendes tudósítónk kijelenti, hogy e tüzeset alkalmával a szerek, így épen a hydrophor teljesen használható állapotban volt. A félreértés onnan ered, hogy a nagy-rőcsei derék s a multban sok érdemeket szerzett tűzoltóság paranesnokságai ez idő szerint ninesennek hivatalosan betöltve s újdonságunk kizárólag a czébből iratott, hogy ezen állapotok rendezése czéljából egy kis lökést adjon.

Vegyes hírek.

Miniszterválasz. Báró Orczy Béla ö Felsőge személye körüli miniszter tizenegy évi államszolgálat után a napokban megváltott állásától. Helyére ifj. Szögyény Marich László külügyminiszteri osztályfőnök nevezetett ki ö Felsőge személye körüli miniszterré.

Előfizetési felhívás az 1848-9-es honvédek névkönyvére. A honvédegyetek országos központi bizottsága azon mdgygöződést táplálja, hogy az 1848-9-dik évekből még életben levő honvédeknek országos összerása most 40 év mulva, névkönyv gyanánt kiadva, nemcsak a volt honvédek, azok családja s rokonaira nézve bir kiváló becses emlékek, de az ifjabb nemzedékre is. A névkönyv összeállítása ennek megfelelően befejezéséhez közel áll, s abban a még élő honvédeknek nemcsak 1848-9-iki katonai rangjuk, hanem jelenlegi polgári állásuk és lakhelyük is ki lesz tüntetve. A szerkesztést a honvédegyetek központi bizottsága alólirott főjegyző bajtársra bízta, ki honvédtiszti Schematismusunkat már 1869-ben, a jelenlegi kir. honvédséget pedig 1870-ben hibátlanul köztetszésre készítette el s boesátotta közre. A most tervezett névkönyv felölve az egyes honvédegyetek kebelében az évek hosszu során át az 1848-9-es honvédség multjára vonatkozó minden érdekesebb mozzanatot s magába foglalva az összes élő, mintegy 30.000 honvéd nevét rangkülönbség nélkül, mintegy 30 nagy nyolczadrét ivre fog terjedni — jó minőségű tartós papíron, s az eddigi számítás szerint a f. évi november hó vége körül tartandó országos honvédegyülés alkalmával forgalomba lesz boesátható. Előfizetési ára 2 osztr. ért. forintban állapított meg — magasabb bolti árral; igen fontos már most, hogy minél rövidebb idő alatt megtudhassuk azok számát, kik a névkönyvet megszerezni óhajtják, mintán a honvédegyetek országos közp. bizottsága ily költséges kiadvány eszközésére kellő pénzüsszeggel nem rendelkezik. — Felkérjük ennél fogva ezimzett, hogy e felhívás tartalmának minél szélesebb körben való terjesztését hazafiai teljes buzgalommal eszközölve, minél több előfizetőt szerezni s az előfizetés fejében előleg és biztosítékképpen példányonként 1 frtot beszedni méltóztassék. A beszedett pénzek az előfizetők lajstromával jan. 1-ig multhatatlanul beküldendők: a honvédkönyv szerkesztősége ezimén Budapestre, I. k. Tabán, Apród-utca 4. sz. Megjegyezzük, hogy az előfizetők nevei a mű végén toldalékal fel fognak soroltatni, végre gondoskodva van arról, miszerint azon szomorú esetben, ha minden igyekezet daczára a mű — részvét hiányában — létre nem jöhetne, az előfizetők elégegett frtjukat pontosan visszajárják; az előfizetett példányokért pedig még járó egy forint azok megküldésekor utánvéttel lesz beszedve. Budapest, 1890. október 15. Hazfiai s honvédbajtársi üdvözléssel! Tisza László s. k. elnök. Mikár Zsigmond s. k. jegyző.

A közönség köréből.*)

Nyilatkozat.

„A gömörmezei ifjuság Tompa-szobor egyesülete” a „Rozsnói Híradó”-ban „A Tompa-szobor tervezőihez” ezim alatt megjelent közleményre, mely a nevezett egyesület működése ellen kicsinyes megjegyzéseket tesz, sem most, sem jövőben reflectálni nem kíván.

Rimaszombat, 1890. decz. 29.

A bizottság.

*) E rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a Szerk.

CSARNOK.

A huzás.

(Fővárosi kép.)

Szombat délután három óra. A Duna balpartján díszlő vámh. z kapujában sűrűn érkező csapatok tűnnek el. Csillognak a szemek, feszült érleklődés kifejezése ül az arcokon, mindenki siet, mintha valami rendkívüli eset volna történőfélben.

Két nő érkezik most a kapuhoz. Az egyiknek arczára mély barázdákat vont már az idő ekéje, a másiknak szemében az ifjuság lángja lobog, arca piros, mint a tavasz legszebb virága. Egyszerű, de takaros ruhába vannak öltözve. Az öreg nő ruhája azonban elárulja, hogy valaha szebb napokat látott, csak a változó idő szeszélye nem engedte meg, hogy megérdemelt nyugalomba helyezék. Amint befordulnak a kapun, a leány arca kigyul, kísérője szemében a tűz villan meg s halvány arczát is pir futja át, a mint a leányhoz fordulva rebegi:

— Ah, érzem, hogy nyernék!

Nyer? Oh igen, nyernie kell, hiszen oly rég keresi már a szerenese istenasszonyának kegyét; nyernie kell, hiszen az a szegény leány nem győzi a munkát.

Nyerni! . . . Oh igen, ez a vágya most a vámházba siető csoportoknak. Ezért csillognak a szemek, ezért dobognak a szívek. Nehány krajezáron megvásárolták a reményt, mely fényes, rózsás jövőt fest eléjük s most eljöttek, hogy nézzék: minő játékok üz velők a szerenese szeszélyes istennője. Oh ha kegyes volna hozzájuk, ha megértené szívök dobogását! Csak egyszer lenne kegyes irántunk, soha nem jönnének akkor többé kísértésbe!

A lutrizás nem egyedül a jelen kor büne; a tizenhatodik század em erei is hódoltak e szenvedélynek, persze nem oly mértékben, mint a miénk. Államunknak több mint négy millió forintot jövedelmez ez évenként; a nép mohón hordja verejtékkel szerzett pénzét a kis lottóba, hogy csalóka reménnyel áltassa magát a huzás napjái.

Buda pesten minden két hétben egyszer, szombaton délután folyt le az izgalmas jelenet, mely elé oly sokan néznek reménytől telt szívvel. Szép az álom, keserű az ébredés!

Talán ez a gondolat forog most annak a kopott külsejű embernek agyában is, ki az előbbi két nő után siet fel a lépcsőkn. Egész heti keresményét tette meg arra a három számra, melyet meg álmodott. Az álmok nem hazudnak. Bizonyos, hogy nyerni fog. S ha mégse? . . . Akkor majd játszik ismét és ismét, azzal a három számmal addig, míg lehet. Inkább éheznek, mintsem a játékkal felhagyjon. Oh e szenvedély szomját nem lehet könnyen eloltani.

Hát az az anyóka mit remél a sorstól, a ki a „reskontó”-t kezében szorongatva, tipeg a huzás színhelye felé. Fél lába a sirban, mit használna neki a nyeremény? Bizony édes keveset, de azért ő is eljő ide minden szombaton délután, mert neki a huzás olyan nélkülözhetlen,

is kérdezi már tőle a számokat, ismeri jól mind a hármat, hiszen az anyóka évek óta ugyanazokat rakosgatja. Egy híres rablógyilkos sorsa van e három számban kifejezve. Huszonhárom éves korában, a hetvenkettedik esztendő negyvenhetedik napján lelte a bitófán halálát. Huszonhárom, hetvenkettő, negyvenhét, tehát az a három szám, mely „ternó“-val keesgetti az anyókat. Szentül hiszi, hogy előbb-utóbb „beüt.“ Már két szám többször „kijött“, csinált tehát néhány „ambó“-t, egy pár „extrató“-t is, csak a „ternósecó“ várát még magára. No de a mi késik, nem mulik; az anyóka hűsegesen látogatja a huzásokat s várja a jó szerenesét.

Nem egyedül várja. Ott van a vén házmaster is az ő ráncos élete párijával. Nekik a városligeti „kis ördög“ ajánlott három számot, az a kis ördög, mely néhány krajczár jutalmért elmondja a hozzáfodulónak multját, jelenét, megjósolja jövőjét s esalhatatlan nyerő számokkal is megajándékozza. Hej be jó is volna, ha nem kellene többé csemetyű hangjára esikorgó hideg éjjeleken kapunyitogatással vesződni.

A szép Julia kisasszony is eljött a huzáshoz. Egy divatúrussal van alkalmazva, de hiába rontja szép szemét a varrással, csak annyit szerezhet, mely a legszükségesebbre is kevés. Kérője is van, de az szintén szegény mint a templom egere, mászhozomány nélkül nem boldogulhat. Oh Fortuna, szép Istennő, részesítsd őket kegyeidben!

A szoba, hol a számok huzása történik, egészen megtelik. A bírvány démona elégtelen nézhet végig áldozatain. A társadalom hány különböző osztálya van itt képviselve. De a különböző külső alatt egy szív dobog. A divatos ruha hasonlósá válik a daróczhoz. Az a két keztyűs hölgy, ki oly sóvárgó pillantásokat vet a szerenese kerekre, mákszemmel se különb, mint az a rongyos koldus, ki összekoldult fillereit tette a lutribá. Nyerni! ez a közös vágy. Pénz után sóvárog minden szív, a bírvány lángja lobog minden szemben. Pénz, pénz! Ah, hisz ezzel boldogságot vél vásárolni a tömeg! Milyen szomorú látvány!

A pillanat elérkezett, kezdődik a huzás. A lutribizottság megjelen az emelvényen, melyet sorompó választ el a közönségtől. Az emelvényen áll a szerenesekek, mellette szolgálatkészen az egyenruhás árva fiu, meg a felügyeletet gyakorló két egyén. Kezdődik a lutri számok megvizsgálása. A lutribizottság minden egyes tagja megnézi: nem hiányzik-e a kilenczven számból valami. Megvan mind. Olvassák hangosan, hogy a nép is meggyőződjék róla. A számokat ezután pléh-hüvelybe rejtik s egyenként teszik a szerenese-kerekbe.

A tömeg lélekzetet is visszafojtva figyel, a kilenczvenedik szám is benn van már, a végzetes pillanat elérkezett. Egyet fordul a szerenese kerek. A dobozban összeütődnek a páncélos számok s az a gyöngye nesz megrezgeti a hallgatók szívét. Háromszor, négyszer fordul meg a kerék, a számok jól vannak összekeverve. A szerenese istenője résen áll. Vajjon melyik halandó tetszett meg neki?

Egy árva fiu feláll a szerenesekerék mellett levő székre. A szolgálattevő egyén megforgatja még egyszer a kereket, az árva fiu belenyul s kihuzza az első számot. A lutri-bizottság első tagja veszi át, megnézi s hangosan olvassa:

— Tizenkettő!

Semmi nesz, senki sem mozdul; a tömeg szive egyet dobban, egy szám nem jelent szerenest. Tovább, tovább!

A bizottság másik tagja veszi most át a számot, megnézi, felolvassa s ugyanezt teszi a bizottság minden tagja. Mikor az utolsó tag ajkáról is elhangzik a kihuzott szám, a nézők közé dobják a cédulát, hogy lássa mindenki. Kapkodnak is utána. Meit van ám ott sok „hihetetlen Tamás“ is. Gonosz a világ még a papnak sem lehet hinni. Hogy lehetne hát hinni a lutri-bizottságnak?

Folytatják a huzást. Az árva fiu kivieszi a második számot.

— Negyvenöt! — olvassa a bizottsági tag.

—É—eljen! — kiáltja ujongva egy elpusztíthatatlan tüdővel tanuskodó torok, melynek tulajdonosa: egy szurtos képű gyerek, nem-sak azt árulja el, hogy a „lábtyűművész“-ek nagyreményű jelöltje, hanem azt is, hogy a „maisztram“-ja megcsipte a szerenest, lévén az ő száma. De ez még csak „extrató“, a mester ur pedig ternót akart csinálni. Nagy a gyerek öröme, hogy legalább ezt a kis jó hirt viheti haza.

Ismét fordul a szerenese kerék. A vén házmaster ezalatt „baraczkot“ nyom a suszterinas feje bubjára, abbeli bosszuságában, hogy a városligeti kis ördög által ajánlott számok nem is közelednek a kihuzottakhoz: a babonás anyóka áhitattal mormog valami imádság felé, a váci utczei varró leány sápadt arczezal néz az árva fiura; a közönség idegessége növekedik. Még három szám van hátra.

Ah, az árva fiu kiházta már a harmadik számot is. Olyan a csend, hogy szinte a szívek dobogását is lehet hallani.

— Huszonkettő! — hangzik az emelvényről.

Az anyóka ajkai megszünnének mozogni; az öröm lángja villan meg fakó szemében, az ő száma huszonhárom. Csak egy szám tehát a különbség. Neki ez is öröm.

Bezzeg a többiek nem örülnek. Egy se tett a huszonkettőre. A szerenese istenőjének rossz kedve van ma, nem akar senkit sem boldoggá tenni. Az a szép kis varró leány pedig olyan epedő pillantást vet az égre, hogy a követ is meglágyíthatná; az a rongyos alak is szinte reszket az izgatottságtól, a többi is, kicsije, nagyja, majd eleped a vágytól.

Zörögnek a számok. Háromszor, négyszer is megforgatják a szerenese kereket. Künn van a negyedik szám is.

— Nyolczvanhét!

— Hurráh! Eljen Csanády bácsi! „Ambó“-t csináltunk! — kiáltott torkaszakadtával a cipész inas s benne várva az utolsó számot, szaladt, hogy lába sem érte a földet. Persze amig kijuthatott a szobából, szinte szikráztak a szemei a kapott oldal-és hátba lökésektől. Adta eszirnyalója, hogy merészt ő ambót csinálni!...

Jó hogy elszaladt. Az utolsó szám ugyse hozott neki szerenest. De a többiek sem. Hiába imádkozott az

anyóka, hiába tekintett a szép varró leány kulesolt kezekkel az égre, hiába reméltek mindnyájan: Fortuna nem hallgatta meg őket. Az árva fiu és a bizottsági tagok elhagyják helyüket. A szerenesekek ott áll ridegen, némán. De mégis, mintha mondaná: „Menjtek, ne jöjjetek ide többé. Ne rohanjatok lidérfény után, mely örvényhez vezet. A m u n k á b a n keressétek szerenéseket!”

A játékosok nem akarják érteni az ilyen beszédet. Kedvetlenül távoznak. Egy reménnyel szegényebbek, egy csalódással gazdagabbak. Ah, de hisz csalódásból áll az élet, a szép remény pedig néhány krajczáron ismét meg lehet vásárolni. Két hét mulva ismét huzás lesz. Eljönnek ismét új reménnyel, régi vágygyal. Szaladnak a lidérfény után, mely világit, de nem melegít, kincset ígér, romlást okoz. Serédi Jenő.

Felelős szerkesztő: **Dr. Veres Samu.**

Kiadó-tulajdonos: **Dr. Bernát István.**

Magán-hirdetések.

A „Szövetkezés“

kiadásában megjelent s a Pestmegyei hitel-szövetkezetnél (Bpst Megyeház) 15 krért kapható, utmutatás a hitelszövetkezetek alakítására nézve. — Lásd a „Nemzet“ december 15-iki, az „Egyetértés“ 23-iki számát.

Árverési hirdetés.

701. sz. — **Páskaháza** község tulajdonát képező erdőből, mintegy kilenczezer tőrméter **tűzifa 1891. évi január hó 19-én délelőtt 10 órakor Páskaházán** a község házánál nyilvános árverésen el fog adatni. Az árverési feltételek alulírottak megtekinthetők.

Rozsnyó, 1890. december 27.

Kubinyi Géza, fősolgabíró.

Kurinczi tej.

Alulírottak tisztelettel hozzák a nagyérdemű közönség becses tudomására, hogy Rimaszombatban a Kossuth Lajos- és János-utczákban levő üzleteikben — a nap bármely szakában — a Kurinczi-tej literje 7 krajczárért kapható.

Szabó József, mézárós

Özv. Mindszenty Bertalanné, vegyeskereskedő.

Árlejtési hirdetés.

A feledi képviselő-testület választmánya megbízásából ezennel közhírré teszem, hogy az ugyanott évente gyakorolni szokott négy országos vásári jog, három egymást követő évre, árlejtés útján az **1891. évi január hó 15-én** a község házánál délelőtt 9 órakor megtartandó árlejtés útján bérbe adandó lesz.

Az árlejtési feltételek addig is **Czibur Pál** községi bíró urnál megtudhatók.

Jánosi, 1890. december 26-án.

Kovács József, körjegyző.

A esizi fürdő vendéglője, ital-mérési joggal, 1891-ik évre bérbe kiadó. — Értekezhetni az igazgatósággal Csiz u. p. R.-szées.

Bérbeadás.

Ujházy Tivadarné szül. Malatinszky Irma „Feketerét“

pusztai birtoka a jövő 1891 ik évtől számitandó több egymásutáni következő évre bérbe kiadó: Értekezhetni tulajdonos urnóval magával **Rimaszombat főtér 6-ik szám.**

Hirdetés.

A rimaszombati kir. törvszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy **Dapsi Pálcz Mária** szkárosi lakos végrehajtatónak **Demeter András** ispán, uzapanyiti lakos végrehajtatást szenvedő elleni 240 ftt tökékevelés és ennek 1884 évi június hó 3-ikától járó 6% kamat, 28 ftt 2 kr. per-, 10 ftt 90 kr. végrehaj. kérvényi és jelenleg 5 ftt 20 kr. iránti végrehaj. ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő

Uzapanyit községben fekvő az uzapanyiti 193 sztjkyben foglalt Nagy Sándor, Demeter András, Mihály, József, János, Kovács Kocsis János, Molnár Erzsébet nevén álló 11. hrsz. beltelek, 5/a számú házra 368 ftt, továbbá az uzapanyiti 201. sztjkyben Demeter András, József és Borbála nevén álló 1109, 1114, 1119/a 1144, 1146, 1148. hrsz. ingatlanokra az árverést 114 fttben ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlanok az **1891. évi márczius hó 10-ik** napjának délelőtti 10 órakor Uzapanyit községben a községi bíró házánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis: az uzapanyiti 193. sztjkybelieknél 36 ftt 80 kr. az uzapanyiti 201. sztjkyeknél pedig 14 ftt 40 krt készpénzben, vagy az 1881-ik évi LX-ik törvényezikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1890. évi november 25-én.

A rimaszombati kir. tszék mint telekkönyvi hatóság.

Aldorffer, kir. tszéki bíró.

Eladó ház.

Rimaszombatban, a **Pokorágyi-utca 23. sz.** alatti ház, magános nagy udvarral és melléképületekkel együtt szabad kézből eladó.

Vevők értekezhetnek a tulajdonos **Szvetniczky Ferenczcel.** 1—3

Hirdetés.

4991. sz. — A **Pongyolok** községében gyakorolt italméresi jogért megállapított kártalanítási összegre vonott közölg az 1889. évi 45896. sz. igazságügyminiszteri rendelet 9. és 10-ik §§-aihoz képest az egyezség megkísérlésére s az igények tárgyalására határidőül **1891-ik évi január hó 21-ik napjának d. e. 9 órája** a kir. tvszék 17. sz. hivatalszobájába kitézetett. Mely határidőre a közbirtokosság tagjai, még pedig azok is, a kiknek az idéző végzés külön nem kézbesítettik, figyelmeztetéssel az elmaradásnak az idézett rendeletben megállapított következményeire, ezennel idézetenek.

Kir. tvszék Rimaszombat, 1890. nov. hó 23.

Fornét,

kir. tvszéki elnök.

Cseh,

kir. tvszéki jegyző.

Valóságos orvosi malaga-bor

a klosterneuburgi es. k. borvizsgáló állomás bíráta szerint igen finom, jó malaga-bor mint kiváló erősítőszert **gyöngelkedők, betegek, lábbadozók,** gyermekek stb. számára kevésvérűség, gyomorgyengeség ellen legsikeresebb hatású, a Bécsben és Hamburgban levő u. n.

VIÑADOR 4—6

spanyol bornagykereskedés eredeti egész és fél-üvegeiben és törvényesen elhelyezett védőjegy mellett eredeti áron 2 ftt 50 és 1 ftt 30 krért kapható, ugyintén Xeres de la frontera-ból való **sherry** eredeti palackokban és árért **Rimaszombatban HEKSCHE JAKAB** kereskedésében.

Hirdetés.

31107. sz. — A rimaszombati m. kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a m. kir. kincstár végrehajtatónak **Endrész Sándor** végrehajtatást szenvedő elleni 89 ftt 44 kr. adó, ennek 1888. október 4-től járó 6% kamatai, 3 ftt 95 kr. végrehaj. kérv. költség, 8 ftt 85 kr. ár. kérv. költség iránti végrehaj. ügyében a rimaszombati kir. törvényszék területén lévő alsó-hangonyi 29. sztjkyben A. 1—35. sz. a. ingatlanokból 60. sz. házból és urbéri erdő s legelő-illetményből Endrész Sándort illető 1/3 rész jutalékára 339 ftt az A. II. 1—26. sorszám alatt ingatlanokból 18. sz. házból Endrész Sándor 1/3 rész jutalékára 338 ftt, az A. III. 1—21. sorszám alatt ingatlanokból Endrész Sándor 1/3 rész jutalékára az árverést 178 fttben ezennel megállapított kikiáltási árban az 1890. május 30-án 3073. sz. hirdetésmennyel elrendelt árverés a kiküldetésnek elmaradása miatt meg nem tartatván, annak megtartására újabb határpapult az **1891. évi február hó 23-ik napján** délelőtti 10 órakor Alsó-Hangonyi községben a községi bíró házához tüzetik ki, mely alkalommal a megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10%-át vagyis 33 ftt 90 krt és A. II. alatti birtoknál 33 forint 80 krt és A. III. alatti birtoknál 17 forint 80 krt készpénzben, vagy az 1881-ik évi LX-ik törvényezikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881-ik évi november hó 1-én 3333. szám a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8 §-ában kijelölt ovadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Rimaszombatban, 1890. szeptember 15.

A rimaszombati kir. tvszék mint telekkönyvi hatóság.

Aldorffer, kir. tszéki bíró.